

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL EFFECTIVENESS OF GOVERNMENT PRIMARY SCHOOL IN SAMUT SAKHON PROVINCE

นงลักษณ์ จันหงษา/ NONGLAK JANHONGSA¹
จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย/ JITTIRAT SAENGLOETUTHAI²
นภาเดช บุญเชิดชู/ NAPADECH BOONCHERDCHOO³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษา
ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน และ 3) วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผล
ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร
จำนวน 317 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน กระจายตามอำเภอ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีความตรงด้านเนื้อหา ระหว่าง
0.67 ถึง 1.00 มีความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ด้านประสิทธิผลของโรงเรียน เท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย
บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ และบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
บุคคล

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ประกอบด้วย การปรับตัว
การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม การบรรลุเป้าหมาย และการบูรณาการ

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย บทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_1)
บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (X_2) และบทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (X_3) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับ
ประสิทธิผลของโรงเรียน (Y_{tot}) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 73.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 สมการวิเคราะห์การถดถอย คือ $\hat{Y}_{tot} = 0.94 + 0.34 (X_1) + 0.27 (X_2) + 0.19 (X_3)$

คำสำคัญ: บทบาท, ผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพของโรงเรียน ประถมศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the level of roles of school administrators; 2) study the level of school effectiveness; and 3) analyze the roles of school administrators affecting school effectiveness. The research sample was 317 teachers at government primary schools in Samut Sakhon Province, derived by proportional stratified random sampling as distributed by district. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher with content validity between 0.67-1.00. The internal consistency reliability coefficients of the role of school administrators and the effectiveness of school were 0.98. Data were analyzed with percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression.

The findings of this research were as follows:

1. Overall and in specific aspects, roles of school administrators were at a high level. These aspects were informational roles, decisional roles, and interpersonal roles.
2. Overall and in specific aspects, the school effectiveness was at a high level. These aspects were adaptation, latency, goal attainment, and integration.
3. The roles of school administrators in the aspects of interpersonal roles (X_1), informational roles (X_2), and decisional roles (X_3) together predicted the school effectiveness (Y_{tot}) at the percentage of 73.10 with statistical significance at .05. The regression equation was $\hat{Y}_{tot} = 0.94 + 0.34 (X_1) + 0.27 (X_2) + 0.19 (X_3)$.

Keywords: role, school administrator, school effectiveness, primary education

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้ที่เป็นหัวหน้าในสถานศึกษาทั้งที่เป็นหน่วยงานของราชการและเอกชน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ตรงตามแผนการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการจัดการทำหลักสูตร โดยประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรของสถานศึกษา อีกทั้ง การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้และสามารถจัดหลักสูตรของสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการสนับสนุนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อเฝ้าติดตาม กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น การบริหารงานโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมมีพฤติกรรมที่ดีเหมาะแก่การบริหารงานเพื่อให้การดำเนินการ มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ลักษณะของผู้บริหารที่ดีซึ่งจะสามารถบริหารงานและนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจในการบริหารงาน มีกิริยาท่าทางสุภาพถูกต้องเหมาะสม

มีความยุติธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของโรงเรียนมาก่อนเป็นอันดับแรก ที่สำคัญไม่น้อยไปกว่าลักษณะที่กล่าวมา คือจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติงานได้รับความร่วมมือและไว้วางใจจากผู้ร่วมงานนั้น ผู้บริหารจะต้องได้ใจของครูและบุคลากรในโรงเรียน ถ้าครูและบุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในตัวของผู้บริหารจะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างราบรื่น หากมีปัญหาทุกคนจะร่วมกันแก้ไขและฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายไปด้วยกัน และสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะแสดงให้เห็นความเป็นผู้นำอีกอย่างหนึ่งคือ ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และความเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว มีอารมณ์ดี สุขภาพแข็งแรงเป็นที่รักและเคารพต่อผู้ที่พบเห็น ถ้าหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็วเสมอ ก็จะเกิดบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน นอกจากนี้ความสามารถในการจูงใจเป็นทักษะอีกประการหนึ่งที่ควรฝึกฝนให้เกิดขึ้นกับผู้บริหารทุกคนเพื่อ ชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลนั้นจำเป็นต้องใช้ทักษะด้านการบริหาร ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังที่ รสสุคนธ์ มกรมณี (2555: 35) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในการวางแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสถานศึกษาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกที่ประเทศต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มเปิดพรมแดนเชื่อมต่อกันและกันอย่างเสรี ดังนั้นการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างดีมีความสุขทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์และการสื่อสารมีการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยมากขึ้น การเรียนรู้ของผู้เรียนจะไม่จำกัดอยู่ในเฉพาะในห้องเรียน การเรียนการสอนแบบดั้งเดิมจะลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนจะเปลี่ยนแปลงไป เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่และเป็นตัวนำในการสร้างและปรับปรุงโครงสร้างระบบพัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ โดยเฉพาะองค์การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมทางการศึกษา แม้จะมีการเคลื่อนไหวระดับชาติเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 มาแล้วก็ตามแต่การเคลื่อนไหวเรื่องนี้ก็ได้ขาดหายไปทำให้ขาดความต่อเนื่อง ดังนั้นในการเริ่มต้นในวันนี้อาจจะช้าไปแต่ยังไม่สายที่จะลงมือทำ โดยผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังให้ภารกิจของสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบมีการสร้างคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานทักษะศตวรรษที่ 21 ภารกิจดังกล่าวเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องทำความเข้าใจโดยเร่งด่วน

การบริหารจัดการโรงเรียนต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องติดตามความเปลี่ยนแปลงให้ทัน โรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา องค์การทุกองค์การต่างต้องการให้องค์การของตนมีนักบริหารมืออาชีพมาบริหาร การบริหารจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาในโรงเรียน ดังที่ สุภา ทองเจริญ (2552: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ การบริหารการศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่

ขึ้นอยู่กับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะบทบาทผู้บริหารในการปฏิรูปการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จะต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ยึดแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้และใช้กับการพัฒนาวิชาการ เป็นผู้ประสานความร่วมมือกับชุมชน มีการบริหารงานแบบประชาธิปไตยโดยร่วมกันทำงานเป็นทีม และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง มีเอกลักษณ์ขององค์กรและการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ลงมือทำและรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้สร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการจัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่ทั้ง 3 อำเภอในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกะทู้แบน ในการบริหารสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจุดที่ควรพัฒนาดังนี้ การดำเนินการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนยังขาดความเป็นระบบและต่อเนื่องจึงส่งผลให้การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ไม่สามารถพัฒนาเด็กได้เต็มตามศักยภาพและไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) พบว่านักเรียนมีระดับคะแนนจากการผลการทดสอบเกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มซึ่งสาระการเรียนรู้ที่นำมาประเมินเป็นข้อสอบที่วัดตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ผลจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงแนวทางการจัดการศึกษาในสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการศึกษา คุณภาพของครู และความพร้อมของผู้เรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด สถานศึกษาทุกแห่งควรทบทวนนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2559: 58)

ประสิทธิผลของโรงเรียนคือความสามารถของโรงเรียนในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสิ่งที่จะแสดงให้เห็นถึงการบรรลุเป้าหมายมีอยู่หลายอย่าง เช่น การใช้ความรู้ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร ประสิทธิภาพในการบริหาร ความสามารถในการปรับตัว การตัดสินใจ ในการวางแผนงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลให้เป็นรูปธรรม สามารถ

จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจะต้องมีการใช้ความรู้ความสามารถในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพื่อมาบูรณาการการบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียน ดังที่ พิมพรรณ สุริโย (2552: 27) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ ภายใต้ข้อจำกัดของการบริหารโรงเรียน แนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด คือ การพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ และส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สอดคล้องกับยุคต้นทรี หวานจ๋า (2555: 2) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนเกิดจากสภาพของโรงเรียนหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพทางสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียน ที่เอื้อต่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมความพร้อมในด้านทรัพยากรต่าง ๆ อาทิ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณเพียงพอและทรัพยากรมนุษย์ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบของโรงเรียนจะมั่นคงก็ต่อเมื่อสร้างผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม วัตถุประสงค์ของโรงเรียนคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก ประสิทธิภาพของโรงเรียนในการจัดการศึกษาสะท้อนให้เห็นจากคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา คือ ผู้สำเร็จการศึกษาต้องสนองตอบต่อตลาดแรงงานและความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นและส่งเสริมให้การบริหารงานในโรงเรียนให้สำเร็จลุล่วง โรงเรียน จะมีประสิทธิภาพ (effectiveness) ได้นั้นเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ลักษณะส่วนบุคคลของคนในองค์กร (personal characteristics) รูปแบบความเป็นผู้นำ (leadership style) วัฒนธรรมองค์กร (organization culture) สภาพแวดล้อมในการทำงาน (working environment) ตัวแบบการปฏิบัติการณ์ขององค์กร (model of organizational) ความยืดหยุ่นของโรงเรียน (flexibility) และความผูกพันต่อโรงเรียน (Chien, 2007: online) การดำเนินงานต่าง ๆ ในองค์กรย่อมมีเป้าหมาย และจะต้องมีการบริหารเพื่อให้งานสำเร็จตามที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพมีความสำคัญอย่างมากในศาสตร์ของการบริหาร ซึ่งจะได้กล่าวถึงการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาที่ได้กำหนดเอาไว้ให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นความสำคัญของประสิทธิภาพก็คือจะช่วยให้โรงเรียนมีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน มีการประเมินผลการดำเนินงานว่าตรงตามแผนงานที่กำหนดไว้ตามแผนการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ การจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และความคาดหวังของโรงเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้นต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีความสามารถใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์

ในการที่จะเป็นผู้นำและนำพาองค์กรทางการศึกษาที่ประกอบไปด้วยบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายที่ปฏิบัติร่วมกันให้ดำเนินการไปในทิศทางที่ถูกต้อง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ทั้งประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาว่าส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากน้อยเพียงใดเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

ตัวแปรการวิจัย

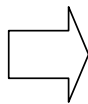
1. **ตัวแปรต้น** คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของของ Mintzberg (1973: 54-91) ประกอบด้วย 1) บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal roles) 2) บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (information roles) และ 3) บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (decisional roles)
2. **ตัวแปรตาม** คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียนตามแนวคิดของ Hoy & Miskel (1991: 383) ประกอบด้วย 1) การปรับตัว (adaptation) 2) การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) 3) การบูรณาการ (integration) และ 4) การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม (latency)

โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

1. บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
2. บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ
3. บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ตัวแปรตาม

ประสิทธิผลของโรงเรียน

1. การปรับตัว
2. การบรรลุเป้าหมาย
3. การบูรณาการ
4. การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม

สมมุติฐานการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal roles) 2) บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (information roles) และ 3) บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (decisional roles) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังตามตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาครที่กำหนดขึ้นในหน่วยงานทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

1.1 บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal role) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยมุ่งให้เกิดความร่วมมือและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการแสดงออกทางร่างกายและจิตใจที่สัมพันธ์กันไปในแนวทางเดียวกัน ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน เป็นหัวหน้าบังคับบุคคลเพื่อให้ทำหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ เป็นผู้นำในการกระตุ้นผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาในการทำงานและเป็นผู้ติดต่อกับองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ได้ข้อมูล

1.2 บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (informational roles) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการรับข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้ผ่านกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาประมวลผลและจัดการให้มีความถูกต้อง ทันสมัย สามารถนำไปใช้งาน เผยแพร่และประยุกต์ใช้ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นประโยชน์ในด้านการศึกษา เป็นผู้ตรวจสอบในการค้นหา และรับข้อมูลมาใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจขององค์กรและสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นผู้เผยแพร่ในการส่งข้อมูลที่รับจากภายนอกหรือจากหน่วยงานย่อยให้กับสมาชิกขององค์กร และเป็นโฆษกในการส่งข้อมูลไปยังภายนอก ตามแผนหรือนโยบายของโรงเรียน

1.3 บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (decisional roles) หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องประเมิน วิเคราะห์เพื่อเลือกหาแนวทางต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ต้องใช้ความคิด มีการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบและเลือกแนวทางที่ดีที่สุดจากหลายทางเลือก ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจเพราะการตัดสินใจเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้จัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาส และริเริ่มหรือนำในการควบคุมภายในองค์กร มีการจัดการสิ่งแวดล้อมรู้จักจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับหน่วยงาน และเป็นผู้เจรจา

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาครในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย มีการปรับตัว การรักษาสภาพให้คงอยู่ และการเติบโต ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงเป้าหมายเพื่อให้สามารถใช้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมในการจัดการศึกษาทำให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจ เป็นผลทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ประกอบด้วย

2.1 ปรับตัว (adaptation) หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนที่จะตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน สามารถบริหารการเปลี่ยนแปลงตามสังคม มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันยุคทันสมัยและการนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.2 การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการกำหนดวัตถุประสงค์ การจัดหาและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้และเป็นการขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จโดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าที่สุด

2.3 การบูรณาการ (integration) หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานสิ่งต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน เพื่อสนับสนุนเป้าหมายที่สำคัญของโรงเรียน การบูรณาการที่มีประสิทธิผลเป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน และจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการมีความเชื่อมโยงกันหรือประสานเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

2.4 การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม (latency) หมายถึง ความสามารถของโรงเรียนในการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเกิดความรักและความศรัทธาในวิชาชีพ มีแรงจูงใจ เกิดความจงรักภักดี และเกิดความผูกพันในโรงเรียนเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลของโรงเรียนตามที่ได้กำหนดไว้

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของครูในจังหวัดสมุทรสาคร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research)

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูในสถานศึกษาของรัฐในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2559 กระจายตามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกะทู้แบบ จำนวน 1,779 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาของรัฐในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ในปีการศึกษา 2559 ได้มาโดยวิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดจำนวน 1,779 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970: 608 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกันนท์, 2557: 179) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) กระจายตามอำเภอ อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกะทู้แบบ คำนวณสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. อำเภอเมือง	931	166
2. อำเภอบ้านแพ้ว	314	56
3. อำเภอกะทู้มแบน	534	95
รวม	1,779	317

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีโครงสร้างประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของโรงเรียน มีรูปแบบเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามคำนิยามศัพท์ตัวแปร โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 0.67 และ 1.00 ได้ข้อกระทงคำถาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 ข้อ และประสิทธิผลของโรงเรียน จำนวน 29 ข้อ จากนั้นหาค่าความเที่ยง โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ 0.98 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามประสิทธิผลของโรงเรียนเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 317 ฉบับ พร้อมหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาครเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษาของรัฐในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 317 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมาย โดยผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตค่าเฉลี่ยตามแนวความคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด

สำหรับการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต่อน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย อันดับแรก คือ บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.54) รองลงมา คือ บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.58) และบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา

(n = 317)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.24	0.58	มาก	3
2. บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ	4.35	0.54	มาก	1
3. บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ	4.29	0.58	มาก	2
รวม	4.30	0.53	มาก	

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ลำดับแรก คือ การปรับตัว ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.51) การบรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.52) และการบูรณาการ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

(n = 317)

ประสิทธิผลของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การปรับตัว	4.37	0.50	มาก	1
2. การบรรลุเป้าหมาย	4.34	0.52	มาก	3
3. การบูรณาการ	4.29	0.54	มาก	4
4. การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม	4.34	0.51	มาก	2
รวม	4.34	0.49	มาก	

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X_1) บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (X_2) และบทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (X_3) เป็นตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร (Y_{tot}) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.731 ซึ่งแสดงว่า บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ และบทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร และสามารถร่วมทำนายประสิทธิผลของโรงเรียน ได้ร้อยละ 73.10 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 0.94 + 0.34 (X_1) + 0.27 (X_2) + 0.19 (X_3)$$

สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{\text{tot}} = 0.40 (Z_1) + 0.30 (Z_2) + 0.22 (Z_4)$$

ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร

(n = 317)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
Regression	3	56.20	18.73	283.99*	.00
Residual	313	20.64	0.07		
Total	316	76.84			

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	b	Beta	SE _b	T	Sig.
ค่าคงที่	0.94		0.12	7.89*	.00
บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X ₁)	0.34	0.40	0.05	7.24*	.00
บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ (X ₂)	0.27	0.30	0.06	4.90*	.00
บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ (X ₃)	0.19	0.22	0.06	3.25*	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

R = 0.855   R² = 0.731   SEE_e = 0.257

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศอยู่ในลำดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ และบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากในโรงเรียนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ดำเนินและขับเคลื่อนนโยบาย ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ในการบริหารงานโรงเรียนเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทุกคนปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายสอดคล้องกับแนวคิดของประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2554: 278-280) ซึ่งได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดในการบริหารจัดการ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มของคณะของบุคคลดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งจะปรากฏออกมา

ในรูปของวิสัยทัศน์ นโยบาย ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรอบรู้ในการบริหารงานโรงเรียนเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่าย ดังนั้นจะต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอต่อการตัดสินใจเพราะหากไม่มีความยืดหยุ่นจะทำให้การตัดสินใจผิดพลาด ข้อเสนอของความไม่ยืดหยุ่นผู้ตัดสินใจจะมีแนวโน้มเลือกเอาข้อมูลที่ตรงกับความรู้เดิม การตัดสินใจจึงล้าสมัยไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ การตัดสินใจมีผลต่อความสำเร็จแก่โรงเรียน ความรอบรู้จะทำให้เข้าใจในบริบทของการเปลี่ยนแปลงได้ดีกว่าผู้บริหารที่รู้เฉพาะหน้าที่และรู้เฉพาะด้านเท่านั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทุ่มเทเวลาในการพัฒนาระบบการบริหารภายใน และฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้มั่นใจว่าบุคลากรมีความสามารถและทักษะตรงกับงานที่เปลี่ยนไป ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องวางแผนในการพัฒนากำลังคนที่มีอยู่ให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติของการทำงานที่จะทำให้งานโรงเรียนประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตามก็ดีผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักว่าการคัดเลือกคนที่มีคุณภาพแต่ต้นช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับกระบวนการสรรหาคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับลักษณะงานเพื่อร่วมกันสร้างวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของพิชิต เทพวรรณ (2555: 127-128) ซึ่งได้กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนจุดเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานบุคลากรในโรงเรียนและผลการดำเนินงานของโรงเรียน และมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียน รวมทั้งการฝึกอบรมและพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นโดยใช้กระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและรอบคอบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อครูและโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงแก้ว โพธิ์อิน (2552: 162) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพ และ ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของไสวีย์ สายยศ (2552: 281) ศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) ด้านการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการบริหารจัดการ และ 4) ด้านการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากบทบาทเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามเงื่อนไขและอำนาจหน้าที่ตามสถานภาพของบุคคลตามความคาดหวังของสังคมที่จะต้องปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของพรนิตา กิรติวิทยามงคล (2554: 96) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารกับมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษาของสถานศึกษา

สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก บทบาทเป็นผู้ประเมิน บทบาทเป็นผู้คาดการณ์และบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา สอดคล้องกับการวิจัยของสมพงษ์ ป้อมกระสัน (2555: 34) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการอย่างมีคุณภาพ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างมากในการขับเคลื่อนโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายหรือนโยบายต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องมีการรับรู้และติดตามข่าวสารเพื่อที่จะนำมาพัฒนาสถานศึกษาให้ทันยุคปัจจุบัน จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และข้อมูลที่สำคัญของสถานศึกษาเพื่อนำไปเผยแพร่ และจัดส่งข้อมูลที่ได้รับจากภายนอกไปยังครูและบุคลากร ผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อการบริหารงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทำงานร่วมกับครู บุคลากร และผู้อื่นได้ดี

2. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปรับตัวมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม การบรรลุเป้าหมาย และการบูรณาการ ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะประสิทธิผลของโรงเรียนคือความสามารถของโรงเรียนในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย มีการปรับตัว การรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงเป้าหมายเพื่อให้สามารถใช้โรงเรียนเป็นศูนย์รวมในการจัดการศึกษาให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (1991: 51) ซึ่งได้กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึงผู้บริหารสามารถใช้ภาวะผู้นำเป็นศูนย์รวมในการจัดการศึกษาทำให้ครูและนักเรียนเกิดความพึงพอใจเป็นผลทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของธรร สุนทราวุธ (2551: 459) ซึ่งได้กล่าวว่าประสิทธิผลของโรงเรียนว่าเป็นการวิเคราะห์ทั้งในสิ่งที่ดีที่ที่สุดและแย่ที่สุดในโรงเรียน ที่ว่าดีที่สุคนั้นเพราะทุกทฤษฎีองค์การและการดำเนินการบริหารจะใช้ประสิทธิผลเป็นเครื่องมือในการแบ่งประเภทในการปฏิบัติเพื่อที่จะบรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์พื้นฐานของโรงเรียน ส่วนที่แย่ที่สุดนั้นเพราะทฤษฎีโรงเรียนและรายการต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์นั้นเน้นสิ่งที่มีความจำเป็น สิ่งที่ไม่ดีเล็กน้อยไม่ได้และจะต้องครบสมบูรณ์พอเพียงต่อการประเมิน สอดคล้องกับงานวิจัยของนพนา วิภักดิ์ (2551: 85) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพรรณ สุริโย (2552: 107) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความพึงพอใจในการทำงานของครู รองลงมา คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากกระทบทั้งภายในและภายนอก และความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (1991: 2228-A) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในมลรัฐจอร์เจีย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ การวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศทางวิชาการและการมีผู้นำที่เข้มแข็งทางวิชาการ การตั้งความหวังไว้สูงและให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศสุภา ปัจฉิมสวัสดิ์ (2552: 191) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การของภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพองค์การของภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีประสิทธิผลองค์การโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการรักษาแบบแผนทางวัฒนธรรม การบูรณาการ และการปรับตัวมีประสิทธิผลองค์การอยู่ในระดับมากตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเจริญศรี พันปี (2553: 248) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการเงินและงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเรียนรู้

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของโรงเรียนคือการดำเนินงานของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามตรงตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ สนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปปรับใช้ในการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและเป้าหมายให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร เรียงตามอิทธิพลจากมากไปน้อย คือ 1) บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ และ 3) บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 73.10 สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญจิตร์ (2552: 150) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การโดยรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ร้อยละ 88.00 โดยตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ สภาพแวดล้อมภายนอก นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ โครงสร้างองค์การ คุณภาพบุคลากร ลักษณะงาน ลักษณะผู้รับบริการ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของพิศสุภา ปัจฉิมสวัสดิ์ (2552: 194) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลขององค์การของภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์การของภาควิชาในภาพรวมได้ร้อยละ 61.20 ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลองค์การของภาควิชามากที่สุดคือ พฤติกรรมที่เน้นบุคคล รองลงมาคือ คุณลักษณะด้านวิชาการ บทบาทด้านบริการวิชาการสู่สังคม บทบาทด้านบริหารทั่วไป คุณลักษณะบุคลิกภาพตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนกวรรณ อินทร์น้อย (2553: 99) ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการการบริหารด้านการรายงาน ด้านการจัดงบประมาณ และด้านประสานงานโดยรวมส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ร้อยละ 50.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของทศวรรณ เพ็งพุ่ม (2553: 79) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดการความรู้ ปัจจัยการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ปัจจัยพลวัตของการเรียนรู้ และปัจจัยการเพิ่มอำนาจของสมาชิกองค์การสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร้อยละ 60.50 สอดคล้องกับงานวิจัยของบรรลุ ชินน้ำพอง (2555: 110-111) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมได้ร้อยละ 64.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการบริการที่ดี ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของเล็ก นักเบศร์ (2555: 95) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การกระตุนทางปัญญา เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยมีประสิทธิภาพการทำนายร้อยละ 64.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพฤติกรรมของผู้บริหารนั้นมีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นโดยที่มุ่งให้เกิดความร่วมมือและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ต้องสามารถกระตุ้นการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งต้องมีการติดต่อ

ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และทันต่อสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เป็นผู้ตรวจสอบในการค้นหา และรับข้อมูลมาใช้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจโรงเรียนและสภาพแวดล้อมภายนอก เป็นผู้เผยแพร่ในการส่งข้อมูลที่ได้รับจากภายนอกหรือจากหน่วยงานย่อยให้กับโรงเรียน และเป็นประชาสัมพันธ์ในการส่งข้อมูลไปยังภายนอก ตามแผนหรือนโยบายของโรงเรียน และการจะให้โรงเรียนดำเนินการสู่เป้าหมายผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องประเมินวิเคราะห์เพื่อเลือกหาแนวทางต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ต้องใช้ความคิด มีการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบและเลือกแนวทางที่ดีที่สุดจากหลายทางเลือก ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพอใจ เพราะการตัดสินใจเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้จัดการสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาส และริเริ่มหรือแนะนำในการควบคุมภายในองค์กร มีการจัดการสิ่งรบกวนรู้จักจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมกับหน่วยงาน ประสิทธิภาพในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้นั้นโรงเรียนจะต้องมีองค์ประกอบหลายอย่าง มีการปรับตัวจัดให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกได้อย่างเหมาะสม จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการสนับสนุนครูให้ผลิตสื่อและพัฒนาการเรียนการสอนเสมอ จัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา และส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเกิดความรักความศรัทธาในวิชาชีพของตนเพื่อให้เกิดความสัมพันธอันดีส่งผลต่อการบริหารผู้บริหารร่วมดำเนินการให้โรงเรียนบรรลุตามเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยสร้างความกลมเกลียว ความพอใจ ความร่วมมือ และแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทำงานเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจโดยมีทักษะการตัดสินใจในการบริหารงานอย่างถูกต้องและมีเหตุผล พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 โรงเรียนควรพัฒนาการบูรณาการโดยมีการส่งเสริมการปฏิบัติงานโดยการหลอมรวมครูและบุคลากรทุกคน และลดความขัดแย้งโดยการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน สร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากร

1.4 โรงเรียนควรพัฒนาการบรรลุเป้าหมายโดยการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาค้นคว้าทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน และส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สารสนเทศ และการตัดสินใจโดยจะต้องรับผิดชอบการบริหารงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีการรับรู้ ติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัย และมีการเจรจาต่อรองในเรื่องที่สำคัญให้บรรลุเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สรุป

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ 1) บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ และ 3) บทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ บทบาทเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาทเกี่ยวกับสารสนเทศ และบทบาทเกี่ยวกับการตัดสินใจ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน และสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร ได้ร้อยละ 73.10

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อินทร์น้อย. (2553). กระบวนการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เจริญศรี พันปี. (2553). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ญาณิศา บุญจิตร. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงแก้ว โพธิ์อิน. (2550). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน ตามการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทัศวรรณ เพ็งพุ่ม. (2553). ปัจจัยองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป ทฤษฎี วิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- นพwana วิภักดิ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- บรรลุ ชินน้ำพอง. (2555). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2554). การจัดการทรัพยากรมนุษย์: มุ่งสู่มนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ตะวัน.
- พรนิดา กิระติวิทยากรณ์. (2554). บทบาทของผู้บริหารกับมาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชิต เทพวรรณ. (2555). A-Z เครื่องมือการจัดการทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พิมพ์พรณ สุริโย. (2552). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิศสุภา ปัจฉิมสวัสดิ์. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยภาวะผู้นำของหัวหน้าภาควิชาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ยุกตนันท์ หวานจำ. (2555). การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล.
- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2555). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดนบริหารการศึกษาคุณภาพ
สู่สากล. กรุงเทพฯ: พลัส พลัส ครีเอทีฟ.
- เล็ก นักเบศรี. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สมพงษ์ ป้อมกระสัน. (2555). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการอย่างมี
คุณภาพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2559). รายงานผล
การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559. สมุทรสาคร:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.
- สุภา ทองเจริญ. (2552). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา. ค้นเมื่อ 17 กันยายน 2559, จาก [https://
www.gotoknow.org/posts/484673](https://www.gotoknow.org/posts/484673)
- สุวิมล ติรกานันท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไสว สายยศ. (2552). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุรินทร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- Chien, M. H. (2007). A study of the factors effecting organizational effectiveness. Retrieved
12 August 2016, from [http://www.hicbusiness.org/biz2003procedures/
xhien%mhuei%203.pdfhuei%203.pdf](http://www.hicbusiness.org/biz2003procedures/xhien%mhuei%203.pdfhuei%203.pdf)
- Mintzberg, H. (1973). The nature of managerial work. New York: Harper & Row Publisher.
- Hoy W. K. & Miskel, C. G. (1991). Educational administrations: Theory research and practice
(4th ed.). New York: McGraw, Hill Book.
- Smith, R. T. (1991). Characteristics of effective school systems in Georgia, 1990. Dissertation
Abstracts International, 7, 2228- A.